

A V I Z
privind constatarea circumstanțelor care
justifică dizolvarea Parlamentului

nr. 2 din 12.06.2009

Monitorul Oficial nr.103/12 din 16.06.2009

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Dumitru PULBERE – președinte
Alina IANUCENCO – judecător
Petru RAILEAN – judecător
Elena SAFALERU – judecător-raportor
Valeria ȘTERBEȚ – judecător

grefier Corina Popa, cu participarea reprezentantului Președintelui Republicii Moldova, autorul sesizării, Alexandru Ohotnicov, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională, Ion Mîțu, reprezentanților partidelor politice: “Alianța Moldova Noastră”, Vasile Balan, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, Serghei Sîrbu, conducîndu-se după art.135 alin.(1) lit.f) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.f) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.f) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară publică dosarul privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea Președintelui Republicii Moldova, dl Vladimir Voronin, prezentată în conformitate cu art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 alin.(1) și alin.(2) lit.b) și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 10 iunie 2009 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația judecătorului-raportor și argumentele participanților la proces, Curtea Constituțională

A C O N S T A T A T :

1. Prin Avizul nr.1 și Hotărîrea nr.7 din 22 aprilie 2009 Curtea Constituțională a confirmat legalitatea alegerii Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XVII-a și a validat mandatele deputaților aleși.

Conform dispozițiilor art.78 alin.(1) și alin.(3) din Constituție, Parlamentul alege Președintele Republicii Moldova prin vot secret. Președinte al Republicii Moldova este ales candidatul care a obținut votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși.

Alegerea Președintelui Republicii Moldova are loc în modul reglementat de Legea organică nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 “Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova”¹ (în continuare – Legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000).

¹ M.O., 2000, nr.139-140, art.996

Prin Hotărîrea nr.11-XVII din 13 mai 2009² Parlamentul a fixat alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova pentru data de 20 mai 2009. Concomitent, prin Hotărîrea nr.12-XVII³, Parlamentul a instituit comisia specială de desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova (în continuare – comisia specială).

² M.O., 2009, nr.91, art.235

³ M.O., 2009, nr.91, art.236

La 20 mai 2009, în conformitate cu dispozițiile art.78 alin.(1) din Constituție, art.1 și art.6 din Legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000, Parlamentul, convocat în ședință publică specială, a desfășurat alegerile ordinare pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, la care au candidat Zinaida Greceanîi, prim-ministru în exercițiu al Republicii Moldova, deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVII-a, și Stanislav Groppa, medic-neurolog. Nici unul din candidați nu a întrunit numărul necesar de voturi – trei cincimi din numărul deputaților aleși (61 de voturi).

Ținând cont de faptul că 41 de deputați în Parlament au refuzat să participe la primul tur de scrutin, motivând prin neacceptarea candidaturilor înaintate (stenograma ședinței publice speciale a Parlamentului din 20 mai 2009), la propunerea comisiei speciale, Parlamentul, prin Hotărârea nr.15-XVII din 20 mai 2009⁴, a decis efectuarea alegerilor repetate pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova pe data de 28 mai 2009.

⁴ M.O., 2009, nr.95, art.240

Pentru alegerile repetate la funcția de Președinte al Republicii Moldova au fost propuse candidaturile: Zinaida Greceanîi, prim-ministru în exercițiu al Republicii Moldova, deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVII-a, și Andrei Neaguța, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Federația Rusă.

Ședința Parlamentului pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova, fixată pentru 28 mai 2009, a fost amânată pentru data de 3 iunie 2009.

La 3 iunie 2009, în cadrul alegerilor repetate, nici unul din candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu a întrunit numărul necesar de voturi, astfel, Președintele Republicii Moldova nu a fost ales.

2. În sesizarea depusă, Președintele Republicii Moldova a solicitat Curții Constituționale să constate circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului de legislatura a XVII-a, menționând că neparticiparea celor 41 de deputați din fracțiunile parlamentare de opoziție la alegerile ordinare și repetate pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova constituie obstrucție și atrage după sine consecințele prevăzute de art.78 alin.(5) din Constituție și art.10 alin.(2) din Legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000.

3. Examinând sesizarea în raport cu dispozițiile constituționale și legale privind alegerea Președintelui Republicii Moldova, Curtea Constituțională reține următoarele.

Capitolul V din Constituție cuprinde dispozițiile referitoare la Președintele Republicii Moldova – șeful statului.

După cum s-a menționat, Președintele Republicii Moldova este ales de Parlament prin vot secret (art.78 alin.(1) din Constituție).

Conform art.78 alin.(3) din Constituție și art.9 alin.(1) din Legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000, este ales Președinte al Republicii Moldova candidatul care a obținut votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși.

În Hotărârea nr.45 din 18 decembrie 2000 “Privind interpretarea art.78 alin.(3) și alin.(5) din Constituție”⁵ Curtea Constituțională a menționat că ședința publică specială a Parlamentului pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova și alegerile prezidențiale propriu-zise sînt valide numai în cazul în care la ele participă un număr nu mai mic de 61 de deputați – trei cincimi din numărul deputaților aleși.

⁵ M.O., 2000, nr.163-165, art.4

Un factor important ce ține de relațiile dintre puterile în stat este dreptul constituțional al Președintelui de a dizolva Parlamentul în cazurile prevăzute de art.78 alin.(5) și art.85 din Constituție.

Dizolvarea Parlamentului de către șeful statului survine în cazurile imposibilității formării Guvernului, pentru a lichida criza guvernamentală, și conflictelor legate de blocarea de către Parlament, timp de 3 luni, a adoptării legilor, precum și în cazul în care, după alegerile repetate, nu este ales Președintele Republicii Moldova.

Potrivit Legii Supreme (art.135 alin.(1) lit.f), constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului ține de competența Curții Constituționale.

După cum rezultă din stenogramele ședințelor publice speciale ale Parlamentului din 20 mai 2009 și 3 iunie 2009, decizia a 41 de deputați din fracțiunile parlamentare de opoziție de a nu participa la votarea Președintelui Republicii Moldova a fost determinată de dezacordul lor cu candidaturile propuse

pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova de către partidul de guvernământ, de convingerile lor politice și de necesitatea desfășurării alegerilor anticipate în Parlamentul Republicii Moldova, deoarece, în opinia lor, voturile exprimate în scrutinul parlamentar din 5 aprilie 2009 au fost falsificate.

Liderii partidelor politice “Partidul Liberal Democrat din Moldova”, “Partidul Liberal”, “Alianța Moldova Noastră” au făcut astfel de declarații în mass-media imediat după anunțarea datei alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova.

Curtea Constituțională conchide că alegerile repetate pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, desfășurate în cadrul ședinței publice speciale a Parlamentului din 3 iunie 2009, au fost blocate în mod intenționat de către 41 de deputați în Parlament, care au refuzat să ia buletinele de vot, neparticipând astfel la alegerea Președintelui Republicii Moldova.

Art.78 alin.(5) din Constituție prevede expres că Președintele în exercițiu dizolvă Parlamentul dacă și după alegerile repetate, desfășurate cu respectarea dispozițiilor constituționale și ale Legii organice nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000, Președintele Republicii Moldova nu este ales.

Apreciind dreptul constituțional al șefului statului de a dizolva Parlamentul în circumstanțele menționate, trebuie avut în vedere faptul că acest drept constituie o modalitate de a reacționa la obstrucționarea alegerilor repetate pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova. În acest caz, potrivit Legii Supreme, șeful statului nu numai că este în drept să dizolve Parlamentul, dar și are obligația de a proceda astfel.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.63 lit.b) și art.66 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională adoptă următorul

AVIZ:

1. Se constată ca circumstanțe care justifică dizolvarea Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XVII-a nealegerea Președintelui Republicii Moldova prin blocarea alegerilor ordinare și repetate de către 41 de deputați.

2. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în “Monitorul Oficial al Republicii Moldova” .

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE Dumitru PULBERE

Chișinău, 12 iunie 2009.

Nr.2.